



ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРАВОСУДДЯ

В И С Н О В О К

**щодо проекту Закону
про внесення змін до деяких законодавчих актів України
щодо уточнення питання відповідальності
за самовільне зайняття земельної ділянки
(реєстр. № 6319 від 07 квітня 2017 року)**

Комітет Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя розглянув на своєму засіданні 17 січня 2019 року (протокол №76) на відповідність Конституції України проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо уточнення питання відповідальності за самовільне зайняття земельної ділянки (реєстр. № 6319 від 06 квітня 2018 року) (Доопрацьований), поданий народним депутатом України Бубликом Ю.В. (далі - Законопроект).

Згідно з пояснювальною запискою до Законопроекту метою внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального кодексу України є вдосконалення правового регулювання суспільних відносин у сфері охорони земель від самовільного зайняття земельних ділянок та настання його правових наслідків зокрема, посилення відповідальності за порушення правил використання земель.

Для досягнення мети автором пропонується внести зміни до глави 6 та 7 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) та статті 197-1 Кримінального кодексу України, а саме: адміністративно-правову норму, якою встановлена відповідальність за самовільне зайняття земельної ділянки (стаття 53-1 КУпАП), внести до складу глави 6 КУпАП «Адміністративні правопорушення, що посягають на власність»; у статті 197-1 Кримінального кодексу України передбачити зміни в частині визначення потерпілих осіб

Також пропонується збільшити санкції статей 53 , 50-1 КУпАП та статті 197-1 Кримінального кодексу України, а також зменшити розмір шкоди, яка визначається «значною» у «Примітці» до цієї статті, яка є кваліфікуючою ознакою злочину щодо самовільного зайняття земельної ділянки.

Вирішуючи питання про відповідність Законопроекту положенням Конституції України, Комітет виходить з такого.

У Конституції України зазначається, що Україна є правовою державою (стаття 1), органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених Конституцією межах і відповідно до законів України (частина друга статті 6), закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй (частина друга статті 8).

Земля, її надра, атмосферне повітря, водні та інші природні ресурси, які знаходяться в межах території України, природні ресурси її континентального шельфу, виключної (морської) економічної зони є об'єктами права власності Українського народу; від імені Українського народу права власника здійснюють органи державної влади та органи місцевого самоврядування в межах, визначених цією Конституцією; кожний громадянин має право користуватися природними об'єктами права власності народу відповідно до закону (частини перша, друга статті 13 Конституції України).

Земля є основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави. Право власності на землю гарантується. Це право набувається і реалізується громадянами, юридичними особами та державою виключно відповідно до закону (стаття 14 Основного Закону України).

Відповідно до Конституції України держава забезпечує захист прав усіх суб'єктів права власності і господарювання, соціальну спрямованість економіки; усі суб'єкти права власності рівні перед законом (частина четверта статті 13); кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю (частина перша статті 41); право приватної власності набувається в порядку, визначеному законом (частина друга статті 41); громадяни для задоволення своїх потреб можуть користуватися об'єктами права державної та комунальної власності відповідно до закону (частина третя статті 41).

Частинами четвертою, п'ятою статті 41 Конституції України встановлено, що ніхто не може бути протиправно позбавлений права власності. Право приватної власності є непорушним.

У Рішенні від 22 вересня 2005 року № 5-рп/2005 Конституційний Суд України зазначив, що правовий режим власності означає врегулювання нормами закону земельних відносин, порядку та умов поділу земель на категорії, правове визначення форм власності на землю, порядку набуття і здійснення права власності, а також права постійного чи тимчасового землекористування щодо управління землями тощо, реалізацію та позбавлення цього права, функції, компетенцію органів державної влади і місцевого самоврядування. Держава забезпечує захист прав усіх суб'єктів права власності і господарювання, їх рівність перед законом, соціальну спрямованість економіки (частина четверта статті 13 Конституції України. Основний Закон України гарантує кожному право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю відповідно до закону (стаття 41) (абзац другий, третій пункту 6 мотивувальної частини Рішення).

Виключно законами України визначаються, зокрема, правовий режим власності, засади цивільно-правової відповідальності, діяння, які є злочинами, адміністративними або дисциплінарними правопорушеннями, та відповідальність за них (пункти 7, 22 частини першої статті 92 Конституції України).

У Рішенні від 30 травня 2001 року № 7-рп/2001 Конституційний Суд України зазначив, що виключно законами України мають врегульовуватись засади цивільно-правової відповідальності (загальні підстави, умови, форми відповідальності тощо), підстави кримінальної, адміністративної та дисциплінарної відповідальності - діяння, які є злочинами, адміністративними або дисциплінарними правопорушеннями (основні ознаки правопорушень, що утворюють їх склад), та відповідальність за них. У такий спосіб Конституція України заборонила врегульовувати зазначені питання підзаконними нормативно-правовими актами та встановила, що лише Верховна Рада України у відповідному законі має право визначати, яке правопорушення визнається, зокрема, адміністративним правопорушенням чи злочином, та міру відповідальності за нього (абзац сьомий пункту 2 мотивувальної частини Рішення).

Верховна Рада України – єдиний орган законодавчої влади в Україні, одним із повноважень якого є прийняття законів (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85 Конституції України).

Враховуючи викладене, Комітет з питань правової політики та правосуддя дійшов висновку, що проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо уточнення питання відповідальності за самовільне зайняття земельної ділянки (реєстр. № 6319 від 06 квітня 2018 року) (Доопрацьований), поданий народним депутатом України Бубликом Ю.В., не суперечить положенням Конституції України.

Голова Комітету



Р.П.КНЯЗЕВИЧ